

Thành tựu trong kiềm chế lạm phát và tăng trưởng kinh tế của Việt Nam giai đoạn 2011-2015

TS. Nguyễn Văn Thuật, ThS. Trần Anh Sơn
Trung tâm Thông tin và Dự báo kinh tế - xã hội quốc gia
Email: nguyenthuat74@mpi.gov.vn

Tình hình thực hiện kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội hàng năm của nước ta giai đoạn 2011-2015 đã bị ảnh hưởng không nhỏ do bối cảnh kinh tế thế giới có nhiều khó khăn và những diễn biến phức tạp về địa chính trị, cũng như do sức lực nội tại của nền kinh tế vẫn còn bộc lộ những khiếm khuyết cả khách quan lẫn chủ quan. Tuy nhiên, với sự nỗ lực của Chính phủ để vượt qua các rào cản đó, kinh tế vĩ mô của nước ta đã ngày một ổn định hơn được thể hiện ở việc phân tích so sánh chỉ số tăng trưởng kinh tế và lạm phát cơ bản⁽¹⁾ (lạm phát lõi) năm sau so với năm trước. Đặc biệt, thành tựu trong tăng trưởng kinh tế và kiềm chế lạm phát đã đạt được 2 năm 2014-2015 đang là nền tảng kế tiếp vững chắc cho việc thực hiện thắng lợi 2 mục tiêu này trong kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội năm 2016 của nước ta.

Từ khóa: thành tựu, tăng trưởng kinh tế, chỉ số giá tiêu dùng, lạm phát cơ bản.

1. Đặt vấn đề

Lạm phát và tăng trưởng kinh tế là hai vấn đề cơ bản của kinh tế vĩ mô. Sự tác động qua lại giữa hai vấn đề - hai hiện tượng này là rất phức tạp bởi chúng có thể tác động tích cực và cũng có thể tác động tiêu cực lẫn nhau, hoặc giữa chúng tồn tại tương đối độc lập trong những hoàn cảnh kinh tế - xã hội nhất định ở mỗi quốc gia. Thời gian qua, sự bất ổn của kinh tế thế giới và những tiềm ẩn của nó đã tác động làm giảm tốc độ tăng trưởng kinh tế và gia tăng lạm phát ở nhiều nước, trong đó có nước ta. Để có được mức tăng trưởng kinh tế, không ít nước đã phải đánh đổi với mức lạm phát

---

⁽¹⁾ Lạm phát cơ bản là chỉ tiêu phản ánh sự thay đổi mức giá chung mang tính chất dài hạn, sau khi đã loại trừ những thay đổi mang tính chất ngẫu nhiên, tạm thời của chỉ số giá tiêu dùng.

cao. Đã có nhiều nghiên cứu đưa ra các kết quả khác nhau về mối quan hệ giữa 2 hiện tượng này. Ví dụ như:

- Giữa tăng trưởng kinh tế và lạm phát có mối quan hệ tiêu cực, trong khi cũng có nghiên cứu khác lại cho kết quả trái ngược với điều vừa nêu [1].

- Theo lý thuyết tài chính - tiền tệ, tăng trưởng kinh tế và lạm phát là 2 hiện tượng độc lập. Nếu như lạm phát là hệ quả trực tiếp của quá trình tăng trưởng kinh tế nhanh thì hệ quả này là tạm thời, nhưng trong trung hạn và dài hạn thì mối quan hệ giữa tăng trưởng kinh tế và lạm phát là phi tuyến tính [2].

- Trường phái Keynes cho rằng lạm phát và tăng trưởng kinh tế có mối quan hệ cùng chiều [3].

- Ở nhiều quốc gia, chỉ số giá tiêu dùng hay lạm phát là cách tư duy về ổn định giá và là cơ sở để xác định nền kinh tế đã ổn định hay không. Bởi nếu giá tiêu dùng hoặc lạm phát cứ tăng, diễn biến khó kiểm soát thì tất yếu sẽ ảnh hưởng tiêu cực tới nền kinh tế [4].

2. Chỉ số giá tiêu dùng, lạm phát cơ bản và tăng trưởng kinh tế

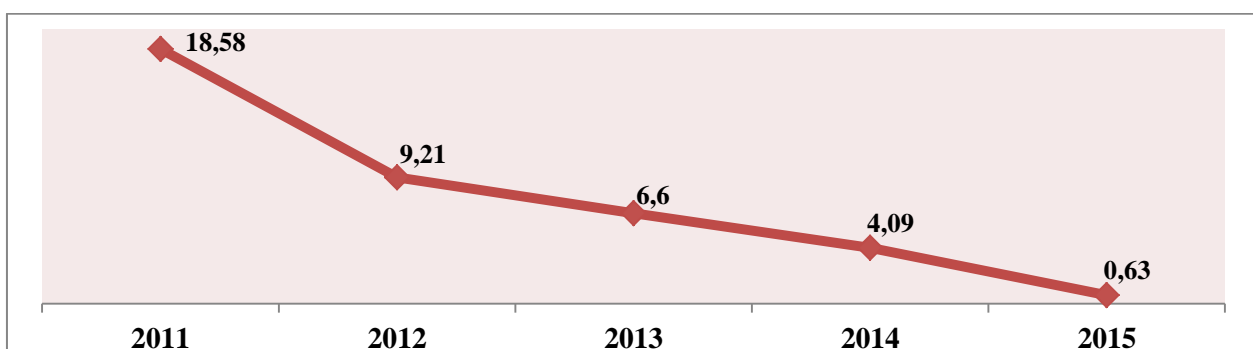
2.1. Thành tựu trong giai đoạn 2011-2015

Ở góc độ CPI, có thể thấy, sự thay đổi về giá cả hàng hóa thiết yếu nói chung có ảnh hưởng cả tích cực lẫn tiêu cực đến đời sống kinh tế - xã hội. Có nhiều minh chứng cho điều này, chẳng hạn như khi giá cả các mặt hàng thiết yếu nói chung tại một quốc gia liên tục tăng cao sẽ là nỗi lo hàng đầu của người tiêu dùng ở quốc gia đó bởi nó như là một thứ thuế “vô hình” đánh vào mọi người dân. Hiện tượng giá tăng liên tục như vậy là biểu hiện cho sự mất khả năng bình ổn giá cả, năng lực hạn chế trong điều tiết cung cầu hàng hóa tiêu dùng của Nhà nước và tác động tiêu cực đến đời sống kinh tế - xã hội, thậm chí là có thể tạo nên bất ổn kinh tế vĩ mô nếu không có các giải pháp khắc phục hiệu quả.

Hoặc sự tăng giá ở một mức độ nhất định trong mối quan hệ hài hòa giữa cung cầu tiêu dùng sẽ kích thích sự tăng trưởng kinh tế bởi đầu ra cho sản xuất được lưu thông và ổn định,...

Biểu 1 dưới đây cho thấy, chỉ số giá tiêu dùng hàng năm trong giai đoạn 5 năm 2011-2015 của nước ta ngày càng tăng thấp, mức tăng năm sau thấp hơn mức tăng năm trước. Cụ thể là năm 2011 có mức tăng mạnh và cao nhất (18,58%) thì đến năm 2015 chỉ số này chỉ có mức tăng 0,63% - mức tăng thấp nhất trong 14 năm qua và được cho là đã giảm đến mức kịch đáy để bắt đầu cho một chu kỳ tăng dần trở lại. Điều này được cho là một thành tựu nổi trội trong công tác định hướng và điều tiết cung cầu tiêu dùng của Chính phủ, góp phần quan trọng nhằm ổn định kinh tế vĩ mô và chuyển đổi hiệu quả mô hình tăng trưởng.

Biểu 1: Chỉ số giá tiêu dùng hàng năm của nước ta

Nguồn: Tổng cục Thống kê.

Phân tích và lý giải CPI tăng thấp ở 2 năm 2014-2015, đặc biệt là tăng ở mức rất thấp trong năm 2015 như số liệu ở biểu trên có thể thấy tính khách quan cùng chiều rõ nét của sự lạc quan giữa người tiêu dùng và doanh nghiệp đối với triển vọng kinh tế của nước ta. Bởi CPI tăng thấp như vậy giúp doanh nghiệp giảm chi phí đầu vào, gia tăng sản xuất, hạ giá thành sản phẩm, kích thích tiêu dùng và chi tiêu của người dân không bị ảnh hưởng nhiều, từ đó làm tăng tổng cầu khiến cho nền kinh tế tăng trưởng và có chất lượng hơn. Do đó, giá cả nói chung ổn định, tổng cầu tăng được coi là một yếu tố quan trọng cho tăng trưởng bền vững. Qua đó, Chính phủ cũng có căn cứ để tính đầy đủ các chi phí theo cơ chế giá cả thị trường đối với giá cả một số mặt hàng do Nhà nước quản lý.

Ở góc độ lạm phát cơ bản và tăng trưởng kinh tế, trong 2 năm đầu (2011-2012) của thời kỳ thực hiện kế hoạch 5 năm 2011-2015, tình hình kinh tế của nước ta đã xuất hiện những dấu hiệu bất ổn và đã trở thành một thách thức không nhỏ do kinh tế thế

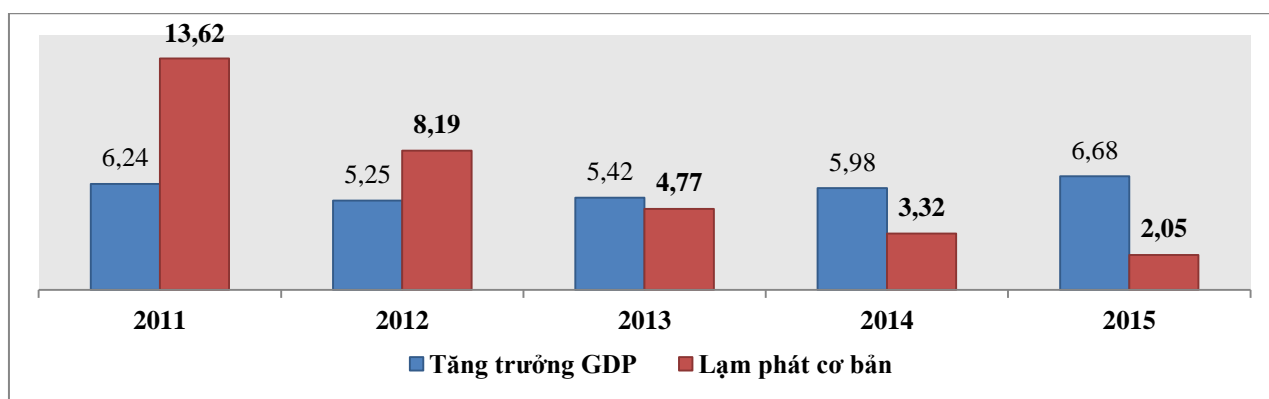
giới diễn biến phức tạp, khó dự báo, cộng thêm mô hình tăng trưởng theo chiều rộng đã bộc lộ nhiều vấn đề. Số liệu tăng trưởng kinh tế và lạm phát cơ bản trong các năm 2011 và 2012 (Xem biểu 2) đã nói lên điều này. Trước bối cảnh đó, cả nước nói chung đã đồng sức, đồng lòng khắc phục các yếu kém chủ quan, chủ động vươn lên trong khó khăn, Chính phủ nói riêng thực hiện những giải pháp vĩ mô mang tính đột phá chiến lược như đẩy mạnh tái cấu trúc nền kinh tế, đổi mới thể chế kinh tế và chuyển đổi mô hình tăng trưởng, cộng thêm cơ hội giá dầu thô thế giới liên tục sụt giảm kể từ cuối năm 2014,... Do vậy, nền kinh tế nước ta đã và đang có sự chuyển biến tích cực rất đáng khích lệ. Chẳng hạn như xét ở mức tăng trưởng kinh tế và lạm phát lõi hàng năm trong giai đoạn 2011-2015 như ở biểu 2 dưới đây cho thấy:

- Đà tăng trưởng kinh tế đã được tạo dựng kể từ năm 2013 và tiếp tục khởi sắc được thể hiện ở tăng trưởng năm sau cao hơn năm trước. Cụ thể là, tăng trưởng kinh tế năm 2013 đạt 5,42% so với 2012 thì đến năm 2015 chỉ số này đã tăng lên 6,68% so với năm 2014.

- Tỷ lệ lạm phát tăng cao đã được kiềm chế hàng năm, thể hiện mức tăng lạm phát cơ bản từ 13,62% ở năm 2011 đã xuống còn 2,05% ở năm 2015.

Từ những phân tích nêu trên có thể khẳng định cuộc sống của nhân dân nói chung đang được cải thiện bởi chi phí cho mức sống cơ bản không đắt đỏ, trong khi người dân tận hưởng thành quả của tăng trưởng kinh tế,...

Biểu 2: Tăng trưởng kinh tế và lạm phát cơ bản⁽²⁾ hàng năm

Nguồn: Tổng cục Thống kê.

⁽²⁾ Ở nước ta, lạm phát cơ bản được tính bằng CPI loại trừ các nhóm hàng lương thực - thực phẩm; năng lượng và mặt hàng do Nhà nước quản lý gồm dịch vụ y tế, giáo dục.

Cũng từ biểu 2 trên cho thấy, lạm phát cơ bản và tăng trưởng kinh tế đã diễn ra theo 2 chiều đối lập nhau trong giai đoạn 2011-2015. Đó là:

- Lạm phát cao và cao hơn tăng trưởng kinh tế (2011-2012).

- Tăng trưởng kinh tế cao, cao hơn nhiều so với lạm phát. Đáng chú ý là tăng trưởng GDP năm sau cao hơn năm trước thì mức tăng lạm phát năm sau thấp hơn năm trước (2013-2015).

Nghiên cứu cầu tiêu dùng trong nước qua số liệu tổng mức bán lẻ và doanh thu dịch vụ tiêu dùng hàng năm cho thấy, khuynh hướng thứ 2 này phản ánh sức mua của người dân không suy giảm năm sau so với năm trước, đặc biệt là tăng rõ hơn ở năm 2015 nhưng mức tăng bình quân của lạm phát cơ bản và CPI trong năm này so với năm 2014 lại là mức thấp nhất trong nhiều năm qua và tăng trưởng kinh tế cao nhất trong 8 năm trở lại đây. Việc lạm phát cơ bản và CPI thấp như đã nêu là do chi phí đẩy thấp - một yếu tố có lợi cho đời sống kinh tế - xã hội nói chung, cho tăng trưởng kinh tế nói riêng trong bối cảnh hiện nay của nước ta,...

2.2. Nền tảng cho năm 2016

Sau 2 năm đầu của kế hoạch 5 năm 2011-2015 có mức tăng trưởng kinh tế thấp, lạm phát cao, Chính phủ đã coi việc chống lạm phát cao để ổn định kinh tế vĩ mô nhằm lấy lại đà tăng trưởng kinh tế là một trong những ưu tiên hàng đầu. Kết quả của nỗ lực này đã cho thấy nền kinh tế của nước ta đã dần dần khởi sắc, năm sau khởi sắc hơn năm trước theo hướng lạm phát thấp, tăng trưởng cao kể từ năm 2013, cùng với những dấu ấn hội nhập sâu vào kinh tế thế giới trong năm 2014-2015 đang tạo dựng thêm cơ hội không chỉ cho sự phát triển năm 2016 mà còn cho các năm khác kế tiếp.

Có thể nêu ra sau đây một số nhân tố cơ bản tạo nền tảng cho ổn định kinh tế vĩ mô và tăng trưởng kinh tế trong năm 2016:

Thứ nhất, kinh tế vĩ mô ở các năm 2013-2015 được ổn định, thể hiện năm sau ổn định hơn năm trước, chỉ số CPI, tỷ lệ lạm phát cơ bản hàng năm tăng thấp và tổng mức bán lẻ, doanh thu dịch vụ tiêu dùng hàng năm đều tăng là minh chứng quan trọng cho điều này. Theo đà này, dự báo CPI và lạm phát lõi sẽ tiếp tục ở mức tăng thấp hơn

mức tăng trưởng kinh tế do chi phí cho các yếu tố đầu vào sản xuất ổn định hoặc không cao sẽ kéo theo cầu tiêu dùng nội địa tăng.

Thứ hai, tăng trưởng kinh tế đã phục hồi từ năm 2013 được thể hiện tăng trưởng cao dần hàng năm tiếp theo, bước tiến này xuất phát đáng kể từ CPI và lạm phát cơ bản tăng thấp và cầu tiêu dùng nội địa tăng. Đây được coi như là đòn bẩy góp phần quan trọng cho tăng trưởng kinh tế cao hơn năm 2015.

Thứ ba, những nỗ lực để cộng đồng kinh tế Asean vừa mới được thành lập giữa nước ta với các nước thành viên, việc ký kết hiệp định thương mại tự do mới đây giữa Việt Nam và Liên minh châu Âu,... và Hiệp định Đối tác xuyên Thái Bình Dương (TPP) sắp được nước ta ký kết là những nhân tố tạo thêm động lực cho phát triển kinh tế bởi chúng không chỉ đang là những tín hiệu tốt để thu hút các nguồn vốn đầu tư trực tiếp và gián tiếp từ nước ngoài vào nước ta, mà còn tạo ra thị trường rộng lớn hơn cho cộng đồng doanh nghiệp Việt Nam,...

Vì vậy, đạt được mục tiêu tăng trưởng kinh tế 6,7% và CPI tăng dưới 5% năm 2016 mà Chính phủ đặt ra là hoàn toàn khả thi. Dưới đây là dự báo của một số tổ chức quốc tế về kinh tế của nước ta trong năm 2016:

- Ngân hàng ANZ dự báo tăng trưởng kinh tế của nước ta sẽ đạt mức 6,9%, CPI ở mức khoảng 2% trước khi tăng lên mức 2,8% trong năm 2017.

- Ngân hàng HSBC dự báo GDP của nước ta sẽ đạt mức 6,7% năm 2016, phù hợp với mục tiêu tăng trưởng kinh tế mà Chính phủ đã đặt ra.

- EIU dự báo tăng trưởng kinh tế của nước ta sẽ đạt xấp xỉ 7% và đứng thứ 9 trong nhóm nước tăng GDP tốt nhất thế giới trong năm 2016,...

3. Kết luận

Những thành quả trong phát triển kinh tế - xã hội đã đạt được thời gian vừa qua, đặc biệt là thành tựu tăng trưởng kinh tế và kiềm chế lạm phát 2 năm 2014-2015 của nước ta, cùng với sự vận động của hợp tác quốc tế và sự kết nối hữu cơ đa tầng nấc giữa các quốc gia đang chuyển động rất nhanh theo xu thế tự do hóa kinh tế, thương mại và đầu tư mà nước ta không thể đứng ngoài như đã nêu đang là những yếu tố tương đối thuận lợi tạo thành nền tảng vững chắc cho nền kinh tế nước ta có mức tăng

trường cao, lạm phát phù hợp. Tuy nhiên, việc phát huy được những thành tựu đã đạt được, tận dụng được cơ hội đang có cho nền kinh tế lại phụ thuộc rất lớn vào sức lực duy trì nền tảng kinh tế vĩ mô ổn định, tốc độ tái cấu trúc nền kinh tế và chuyển đổi sang mô hình tăng trưởng theo chiều sâu của nước ta. Đáp ứng được những yêu cầu này, hiệu quả tiếp theo của các chính sách kinh tế vĩ mô nói chung và cách thức giải quyết vấn đề tăng trưởng kinh tế và lạm phát nói riêng của nước ta chiếm một vai trò chủ chốt.

Tài liệu tham khảo

- Tài liệu nước ngoài:

[1] Wassakou KOUAME, *Analyse de la relation inflation et croissance économique dans l'UEMOA* (http://memoireonline.com/01/13/6728/m_Analyse-de-la-relation-inflation-et-croissance-economique-dans-lUEMOA10.html).

[2] W. Poole, *Money and the Economy - A Monetarist View*, Addison-Wesley Publishing Company, 1979.

[3] M. Friedman, *Inflation et système monétaire*, Calmann-Lévy, Paris, 1969.

- Tài liệu tiếng Việt:

[4] Nguyễn Thị Kim Thanh, *Lạm phát ổn định ở mức hợp lý là điều kiện tốt cho sự phát triển*, tại: <http://www.sbv.gov.vn>.

[5] *Ngưỡng lạm phát và tăng trưởng kinh tế* (<http://baochinhphu.vn/Kinh-te/Nguong-lam-phat-va-tang-truong-kinh-te/237862.vgp>).

[6] *Lạm phát thấp không phải do sức mua giảm* (<http://vneconomy.vn/thi-truong/lam-phat-thap-khong-phai-do-suc-mua-giam-2015122410395621.htm>).